

Előfizetési díj:
 Postán vagy Pécsért házhoz küldve:
 egész évre 5 ft., félre 2 ft. 50 kr.
 negyed évre 1 ft. 25 kr.
 Egyes szám 10 kr.
 Megjelenik minden szombaton.
 Reges számok kaphatók Weidinger N.
 könyvker. (Szeledegyi-tér.)

PÉCSI FIGYELŐ.

Hirdetések ára:
 Egy öt soros hirdetés első napján
 megjelenésétől 6 kr., 3-szor 5 kr.,
 10-szerétől 4 kr. ártalán. — Minden
 hirdetés után 30 kr. helyjegyjét ártalán.
 A hirdetés díj előre ártalán.

SZERKESZTŐI IRODA:
 Ó-pósta-utca 16-ik szám.
 Kéziratok vissza nem küldetnek.

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, a hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, Blauhorn Antal úr a városbáz épületben, Lill János úr a budai külvárosban,
 Böhm C. F. úr a szigeti külvárosban lévő kereskedésében, valamint a vidéken minden postahivatalnál.

KIADÓ HIVATAL:
 János-utca 8-ik szám.

A munkás-kérdés.

Olvassunk kétségkívül figyelemmel kísértek a lapok azon közléseit, melyek elég bőven és kimerítően vallják a belgiumi, franciaországi és amerikai munkás zavarásokat. E zavarások, mint a jelen számban feltűnt kérdés egyes gyanus jelen ségei, körös tünetei a legnagyobb mértékben érdekelnek meg figyelmünket. E zavarások nagy mérvű és kiterjedése, habár ideiglenesen képesek voltak rendőri és katonai erővel megfékezni, mutatja, hogy a kérdés megoldása elől kitérni nem lehet, s a legtöbb európai államok kötelessége lesz azon eszközökről gondoskodni, melyek a kérdés káros és veszedelmes, az állami és társadalmi rendre nézve veszedelmes hatásaitól megmenteni képesek. Jó lesz ezt megtenni addig, míg azt kérdés uton lehet eszközölni, nehogy a kérdést megfektetett iparkodó erőszakos elemek annak bekövetkezését lehetővé tegyék.

Nem véltük tehát haszontalan dolgot eszelelni, ha annak történeti fejlődését vizsgálva, ennek keretében, a módokat is kutadjuk, a melyekkel az erőszakos megoldást kiküldtől lehetne, s a mennyiben a dolg tavolabbról bennünket is érdekel, hazánkra is kitérve.

A népek boldogítását, az államok erősödését célzó kérdések majdnem mindenütt oly károsak bonyolodtak, a melyek megoldását hiába kísérlék meg a helyzetben uralkodó államférfiak is, sőt úgy látszik, minden javaslatra ezelő törekvés a kérdést meg bonyolította teszi, s a higidit megfontolás helyett a szenvedély kezű uralkodni a kedélyeken.

A nagy államférfiak közül még egyik sem sikerült a csomó feloldásához vezető utat megtalálni, ellenkezőleg, minden újabb kísérlet csak még népszerűtlenebbé teszi a kísérletetvé férfit, akár erőszakkal iparkodik a tervbevett javaslatot keresztül vinni, akár compromissum utján.

Az állami és szociális theorik fejlődnek a maguk utján, s a hol — különösen ez utóbbiakat, — a gyakorlati életben kivánják alkalmazni, ott törvénytelen erőszak jelzi a végrehajtási törekvés útját, mert a gyakorlati kivétel oly akadályokba ütközik, melyeket az elmélet előre nem látott.

A társadalmi bajok oceánjából különösen két szikla emelkedik ki, melyek ellentéte eredményezi a többi bajokat. A tőke és a munka közötti ellentét ez. Hogy ez ellentét jelenkorunkban oly élesse lett, az természetesen következménye az oly sokszor bántalmazott, általános tudalommal vált egyenlőségi eszmének, mely teljesen felforgatta a munkaadó és munkás közötti viszonyt, mely az előtt egészen más volt, elétkintve a tudomány és ipar haladásától, melynek szintén van része a viszony előidézésében.

Az előbbi századok nem ismerték a munkás kérdést, mely mai napig Európa iparúzó államaiban acntta lett. Csak a jelen században lépett fel e kérdés s csakhamar ijedséget és félelmet keltőleg terjedett el egész Európában és Amerikában. Pedig hát dolgoztak az előbbi századok is, csak végig kell tekinteni az iparüzemumokat, melyek korábbi századok munkáit felhalmozzák, vagy meg kell nézni az előbbi századok tempomait, várát s egyéb nevezetes épületeit, sok tekintetben az njkor nem multa felül azokat. Az előbbi századok ipari termékei a megelégedés, a jölet bizonyos bélyegét hordták magukon; jó és tartós volt minden; nagy művészettel, nagy kitartással készítve. A növekvő luxus következésében, a jelenkor ipari terméke sem anyag, sem tartósság tekintetében nem vetekedhetik az előbbi századokéval. Nagy dragságuk dacára építkezések, házi eszközök, bútorok úgy vannak készítve, hogy nem tartósak. A munkásnak nem képezi becsavágyát a munka; legtöbbnyire szegény, elkéseredett ember, a ki minden pillanatban kész segédkezett nyújtani az állami rend felforgatására irányzott törekvéseknek.

Nincs e ebben az elégedetlenségben némileg azon körülménynek is része, hogy az évtizedek óta rendezett iparkiallításoknál, tulajdonképen nem a munkás jutalmazatik meg, hanem a gyáros, a czég tulajdonosa, a ki sok esetben nem is ért az általa kiállított munkához? Legtöbbnyire teljesen ismeretlen marad a munkásnak neve, ki az ipari czikket arza verejtékével készítette. Már pedig az ipari törekvésnek, általában minden munkának főrugója a becsavágy volt és lesz; a hol maga a munkás erkölcsi elismerésre szert nem tehet, ott elnyomják azt a nemes

beesvagyat, mely nélkül az ipar fejlődése csak pium desiderium. Ez is növeli a munkás elégedetlenségét, s azért van munkás-kérdés. Pedig eltekintve a gyári munkásoktól, hol az óriási verseny mód nélkül lenyomja a munkadíjat, a szorgalmas iparos munkás maipar is a legtöbbször tisztességes keresetre számíthat. De a változott viszonyoknál fogva ez maga még nem teheti elégedetté a munkást, mint tette ezelőtt.

A munkás-kérdés genesisét ott kell keresnünk, hol a gyári iparnak a gőz-és géperő alkalmazása következtében otözött nagy lendülete, az ipar és kereskedelem szabadság inangurálása következett be. Sokszor ismétlődött már az emberiség történetében, hogy új intézmények melyeket a szabadság érdekében létesítettek, kisebb bajokat megszüntettek ugyan, de nagyobbakat idéztek elő. A tőke azelőtt nem sokat határozott, nyomást nem gyakorolhatott a munkaerőre. Nyájasabb, barátságosabb volt a mester és a segédje közötti viszony. A modern iparítás megszünteti, tekintetben kívül hagyja a munkás individualitását, csak egy szám a munkás, a gyári munkások nagy seregében. A nőten munkást többnyire az elhagyatottság érzete teszi iszakkossá és viszi az erkölcsi és anyagi lejtőre; a nős munkást pedig a nyomor, mert 3—4—5 személyre keresni nem képes; betegség vagy egyéb rendkívüli esetben pedig épen rossz a helyzete.

Ebben a tekintetben a tőke, a munkaadó, a gyáros még korántsem tette meg emberi és felebaráti kötelességét. S ha valaha komolyan hozzálatna a munkás-kérdés megoldásához, ott kell hozzá fogni, hol a munkásnak erkölcsi állapotát emelve, anyagilag is jobb állapotba helyezze. A munkás-kérdés világrészünk nézve óriási veszélyek magvát hordja magában. Midőn e kérdéssről elmélkedünk, nincs házbő óhajtatásunk, mint hogy e kérdést hivatott erőink tanulmányozzák s a bekés megoldást elősegítő tényezőket fontolják meg, mert habár iparunk szerényebb fejlettségénél fogva nálunk a kérdés oly könnyen akadtta nem fájhat, nem árt, hogyha iparunk fejlesztésével együtt egy-szersmind a kinövéseit gátló körülményeket is ismerjük.

De miképen akarjuk iparunkat fejleszteni, hogyha mi ennek érdekében nem teszünk semmit? Itt a kormány, ha akarna sem használhatna semmit, hogyha pénzünkkel teljes erővel pártoljuk Ausztria és a külföld iparát, saját iparunkat pedig hagyjuk elzúlni. Szegény mesterembertünk fizeti az adót, de senkinek kérdézi, hogy mióból fizesse azt, mikor a maga és családja életét alig képes fenntartani. Monumentális épületeknél a hozzá való asztalos, lakatos czikkék Bécsből hozatnak; óriási pénzösszegekkel gyamolítjuk a külföldi ipart, vesszük a külföldi ipartermékeket; a munkásokat máshonnan hozatják, a magunkéknak pedig nem adunk betető falatot. Arra ébredünk egyszer, hogy iparunk proletárrá válva, a szocializmus karjaiba vetele magát.

Ha valóban fejleszteni akarjuk iparunkat, neveljük az iparost, adjunk neki munkát: olyan iparezikkekért, a melyeket tartósan és jól nálunk is ki lehet állítani, ne vizzük a pénzt külföldre, akkor nem kellene félnünk a rémtől, mely a nyugati államokban most egyszer másszor oly ijesztő módon kísért. A fiatalabb iparos generációt pedig műveljük, hogy kiállhassa a versenyt. Ez a valódi hazahíság!

Nyomasztó csend. A politikai világban néhány hét óta dühöngő vihart mely csend váltotta fel. Hanem ebben a csendben van valami nyomasztó. Megérik rajta, hogy újabb vihar előjele. A kormány szinleget úgy viseli magát, mintha a lefolyt dolgok nyomtalanul surrantak volna el felette. De ez csak szinlelés, mert ha a valódi helyzetet felismerni akarná, be kellene adni lemondását. A kormányelnök sohasem volt kegyelt ember Bécsben, tudták, hogy renegát; most azonban még rosszabbul áll a dolga. Túl akarunk rajta adni, csakhogy Tisza a hatalom betege és kapaszkodik még a szalmaszálhoz is, a minek könnyen az ország adhatja meg az árat. Tisza hallgat, benső barátai és sajtója szintén hallgatnak, jobban mondva meglapulnak. Ettől az általános meglapulástól vérszemet fognak kapni Bécsben és itthon a kormány-hatalomra vágyók. Ezek nem fognak nyugodni és a nyomasztó csendet csakhamar meg fogják törni. Hadd tisztuljon a levegő!

Az új vámtarifá. A kormány a jelen állásnak alatt csak még egypár, már a

képviselőház előtt fekvő rövid törvényjavaslatot szándékozik elintézni; a vámtarifá, vagy valamelyik pontjának a képviselőház által leendő ismételt tárgyalásáról ezen hónapban többé szó nem lehet. Ha tehát az osztrák képviselőház a kormány előterjesztését nem egész változatlanul szavazza meg, és nevezetesen, ha a vámbizottság ajánlatát a nyers petrolcumra vonatkozó vámnak 1 ft 42 król 2 fitra való felemelése tekintetében elfogadja, úgy tekintve, hogy ezen esetben a két kormány között hosszadalmas tárgyalások lennének szükségesegek, az új vámtarifá a következő hónapban egyáltalán nem lépnebe többé életbe.

Öngyilkos király.

A bajor király-tragédia meg olvda. S megoldása épen oly megdöbbenő és részvét-gerjesztő, mint a nagy király-tragédiáké a színpadon. II. Lajos a trónvesztett bajor uralkodó a starhembergi tóba ölte magát s magával vitte azon boldogultan orvos is, akinek gondjaira bízta őt a bajor államtanács.

Megdöbbenéssel hallja mindenki e rettenetes befejezést; de alig van olyan, aki számot bír adni magának hamarjában a benyomásokról. Az emberi résztvétel nagyobb-e ezen szerencsétlen uralkodó végzetes fölött, avagy a politikai aggodalom, melyet halála nemcsak a bajor népben, hanem távol országokban is fölébresztett. Különösen olyan országokban, amelyeknek sorsa több-kevésbé fonállal oda van fűzve az „egységes“ német államtesthez.

A nagy eseményben különben meg van a shakespearei tragédiák homalya is. Örült volt-e csakugyan II. Lajos, vagy csak különöz? S ha elmebetegségben szenvedett, mi volt a neve és természete azon betegségnél? Képtelen volt-e az uralkodásra, vagy pedig csak terhes bizonyos emberekre?

Mindenek kérdésekre a legellenmondóbb válaszok fektésznek előttünk. A király évek óta, mondhatni egy évtized óta rejtélyes életet élt. A hatalmas Wittelsbach ezzen erőteljes sarja, jól teljesített uralkodói kötelességeket után regényes, erős helyekre vette meg magát. Melancholia, vagy más elmebaj fűzte-e oda, avagy — mint némelyek föltézik, — a kövérségtől való félelem, azt az utolsó pillanatig sem lehetett biztosan megállapítani.

A király mindenestire tékoztól és sok olyan dolgot követett el, amit normális észsel elkövetni nem szokás. Másrésztől szíves és nemes eszelekedet is művelt. A művészetet pazarul partfogolta: gyönyörű palotákat, kastélyokat építtetett a vadonban. Az állami okiratokat is hűségben aláírta és szentesítette a parlament törvényeit. Hogy jó és humanus szíve volt, azt ama bálványozó szeretet tanúsítja, melyel személyéhez katonai és polgári környezete ragaszkodott. Az állami bizottság, mely hönsehsewangauai kastélyában érte megjelent, a palotaország elfogta s kis hija, hogy a környék fegyvert nem fogott a fölséges személy védelmére.

Bajorországban mindenestire sokan vannak, a kik a királyt nem tartották elmebetegnek. Maguk a nagytudományú orvosok is csak hírtől hozott tettei után mondták ki fölötté a lesújtó diagnózist, anélkül azonban, hogy szemtől-szemben megfigyelheték volna. Sokat nyomott ezen itéletnél az is, hogy a király nagyatyja: I. Lajos szintén elmebajban szenvedett s II. Lajos ücsese és utódja a királyságban: Ottó herceg évek előtt valóban megőrült s mint ilyen, szigorú orvosi felügyelet alatt őrizték. Az örökölhető elmebaj borzasztó fátuma lenne az tehát, mely a Wittelsbach-házba magát befészkelte s most borzasztó bizonyossággal tetjesedik be az utódokon!

A jelek mindenestire arra mutatnak, hogy a király csakugyan elmebeteg volt és képtelen is az uralkodásra. Sőt egyenesen veszedelmes az egész államra, melynek Németország kebelében kényes pozíciója van. Elvégre a királyok is halandó és törékeny emberek. Bizonyos bajokat ők is örökölnek elődeiktől épügy, mint bizonyos erényeket. Közös testi és lelki törvények uralkodnak mindnyájunk fölött. A fátuszterűség a fejedelmeknél csak abban van, hogy a fejedelmek elmebetegségé néhez konstatalni s az alattvalók békéjé kerül közzkára, ha a fölséges személy ellen erőszakot kell alkalmazni. A nagyság és a hatalom valóban átok lehet néha arra, aki viseli.

II. Lajos király eseténél a bajt még azonfölt is sok minden fokozta. A detronizáló küldöttség meglehetősen ügyetlenséggel

járt el. Az elmebeteg uralkodót nem tudta elég gyorsan és elég kíméletesen hatalmába ejteni. Ugy látszik, félt mindenki a fölséges személyre és tenni kezét. Mikor pedig ez megtörtént, a Bergbe internált királyt, — akiről pedig tudni vélték hogy elmebeteg, sőt hogy időnkint dühöngési rohamai vannak, — orvosával már az első napon felügyelet nélkül engedték tóra szállani.

Valóban, ha dr. Gudden vízbe fulltoltteste nem bizonyítaná az ellenkezőt, az állambizottság alig hárihatta volna el fejezől a politikai király-ügylösség gyanuját, mely így igen sok hívtót talált a loyális és fanatikusság vallásos bajor népnél. Az alsó papság nagy része ott maga is izgatott a fordulat és a liberális miniszterium tényei ellen.

És e ponton játszik közre a politika a gyászos fordulatba. II. Lajos öngyilkossága minden szunnyadó elégedetlen erőt talpra szólít Bajorországban. Már is jelentik, hogy a szerencsétlen uralkodó javára Dürckheim gróf szárnysegéd az utolsó pillanatban össezekülvést szervezett, melyben Lajos hercegnék, a király egyik unokatestvérének keze is benne lett volna. A konspiráció azonban egyelőre Dürckheim elfogatásával véget ért. Nem valószínű, hogy véget ért volna mindenkorra.

De ha sima lefolyása lesz is a trónváltásnak, — a mi nem egészen bizonyos, — Bajorország mégis két nehéz válságnak néz elé. Az egyiket a klerikalizmus eszel-szövényei, a másikat Bismarck kezei fogják rendezni. II. Lajos kezdetben erősen klerikalis ellenzékkel kormányzott. Bajorország a kultur-barozt semmitéle alakban nem ismerte. Ott még a pápai infallibilis is erős támasza talált. A király visszavonulása óta azonban a liberalizmusnak nagy engedményeket tett s ezt nyugalomszereteten kívül, kizárólag a német egységre és az ősz Vilmos császárra való tekintettel tette. Utolsó miniszteriuma is mérsékelt liberális elemekből állott.

A nemeslektű király halála után azonban lehetetlen, hogy az egyensúly föl ne bomoljék a klerikalizmus és a német egység érdeke között. Ez az egyensúly egyedül II. Lajos király érdeme volt s halálával megszüntnek tekintetű.

Bismarck hg. vaskezét is csakhamar érezni fogják, sőt már érzik is a bajorok. A német egység centripetális ereje okvetlenül meg fogja ragadni erősen a bajor államot. Mig II. Lajos élt, a partikularis bajor államjogot Berlinben, legalább szinleg tisztelték. Vilmos császár és Bismarck nem felethették el ama nagy szolgálatokat, amelyeket II. Lajos az 1870. évi háboruban a fiatalabb Hohenzollern uralkodó-ház előnyére tett, mikor a császári koronát is ő ajánlotta föl Vilmos porosz királynak. Titokban folyt ugyan az akna munka a bajor állam tültségos függetlensége ellen, de a nyílt föllépést a király személye távol tartotta mindig.

Most II. Lajos király nincs többé. Utána a trónutódlás rendje szerint öcsese Ottó herceg következik, aki pedig gyógyíthatlan elmebeteg. Tehát csak egy puszta név fog uralkodni Bajorország fölött, míg a kormány Luitpold herceg regens kezében marad. A bajor alkotmány szerint ugyanis a „regesség bekövetkezik, ha az uralkodó a kormányzás gyakorlatában hosszabb ideig akadályozva van“. Sulyos helyzet egy monarchiára, mikor egységes uralkodó helyét beláthatatlan provizoriumok kap.

A trónváltásánál Bismarck herceg minden lehető el fog követni, hogy a bajor partikularizmust meggyöngítse. Hogy lekötözze vagy megtörje a bajor katholicizmust, mely a politikai harcban a bajor különérdekeknek régi apparátusa. A regességi föllállításánál inémt már tett is jelentékeny kikötéseket a német egység javára. Most folytatóli fogja, mert az alkalom rendkívül kedvező.

Hogyan fog a német egység ezen új harcából kikérülni, az kérdés. Németországban Poroszország után Bajorország a legnagyobb állam s a bajor nép az, mely hosszú ellenzést után és csakis II. Lajos politikája következtében csatlakozott a német államszövetséghez. Bajorországot 1866-ban Ausztriával együtt verték meg s ennek még csak 20 esztendeje! A politikában is van még emlékező tehettség.

Az öngyilkos király ravatala fölött tehát méltán találkozik a nagy tragédiák két gyászos követe: a félelem és a részvét.

Az uralkodói nagyság, a hatalom legnagyobb mértéke aggodalommal tölt el messze régiókat, ha hirtelen összeomlik.

És igazán mély emberi részvétet érdemel egy király, a kit fönségesen teljesített kötelességei után a kérelhelten végzet, vérfagyasztó következetességgel, öngyilkosságra kényszerít.

A Janszky-ügy utójátéka Pécsen.

Ezen czimvel kell jelezünk azon eseményt, a mely városunkban néhány nap óta folyik és a legközelebbi jövőben le fog játszódni.

Ugyanis f. hó 10-én este egy helybeli sürcsarnokban H. pécsi fiatalember és mint védkötele magyar állampolgár egyuttal es. kir. tartalékos hadnagy is — polgári ruhában — éles szavakkal bírálat alá vette Janszky tábornoknak a magyar nemzetet mélyen sértő eljárását és mind azoknak föllépéséről, a kik jórésben tőlünk nyerik fizetésüket, magyar földön élnek, annak kényerét eszik, élvezik a magyar vendégserzetet, sőt itt, úgy szólván, dédelgetik őket, mégis a legrutább hálatlansággal fizetnek, lépten-nyomon szidják nemzetünket s mindent a mi magyar.

Az asztalnál hallgatag ülő Ch. es. kir. hadnagy ezen beszédért H.-t másnap az 52. számú es. kir. gyalogvezető parancsnokságánál feljelentette, s tartván attól, hogy H. mondott szavait talán le fogja tagadni, házaini járt az asztaltársaság tagjainal oly ezéblől, hogy a történet mellett a katonai hatóságok előtt tanuskodjanak, ezek azonban kijelentették, hogy a hallottakra nem emlékeznek, de különben nem volnának hajlandók a denuncziálás szerepére.

Ez a tiszta történet, a melyre szükségesnek tartjuk megjegyezni a következőket:

Ha Ch. es. kir. hadnagy magyar-ellenes, piszkolja nemzetünket s bálványozta felebbvalóját; Janszkyt, ezen nyilvánkoztszereteten kívül, kizárólag a német egységre és az ősz Vilmos császárra való tekintettel tette. Utolsó miniszteriuma is mérsékelt liberális elemekből állott.

A nemeslektű király halála után azonban lehetetlen, hogy az egyensúly föl ne bomoljék a klerikalizmus és a német egység érdeke között. Ez az egyensúly egyedül II. Lajos király érdeme volt s halálával megszüntnek tekintetű.

Bismarck hg. vaskezét is csakhamar érezni fogják, sőt már érzik is a bajorok. A német egység centripetális ereje okvetlenül meg fogja ragadni erősen a bajor államot. Mig II. Lajos élt, a partikularis bajor államjogot Berlinben, legalább szinleg tisztelték. Vilmos császár és Bismarck nem felethették el ama nagy szolgálatokat, amelyeket II. Lajos az 1870. évi háboruban a fiatalabb Hohenzollern uralkodó-ház előnyére tett, mikor a császári koronát is ő ajánlotta föl Vilmos porosz királynak. Titokban folyt ugyan az akna munka a bajor állam tültségos függetlensége ellen, de a nyílt föllépést a király személye távol tartotta mindig.

A véderőlő szőlő 1868. évi XL. törvényezik 54. §-ának rendelkezése következtében: „... a tetteleg szolgálatban nem álló tartalékosok ... polgári viszonyaikra nézve, úgyszintén bűnvádi és rendőri ügyekben polgári törvények és hatóságok alatt állanak s csak azon megszorításoknak vannak alávetve, melyek ezen törvényben alapszanak s a nyilván tartás ezéjábólól szükségesek;“ és az 1791. évi XII. törvényezik szerint: „... Ö Felzésége ... biztosítván az ország karait és rendeit, hogy az országot és csatolt részeit soha parancsok vagy ugynevezett patensek által, melyek különben is az ország semminemű bíróságai által nem fogadhatók, nem fogja kormányozni, a patensek kiadása esupán azon esetre hagyatván, hol különben a törvénynevel megegyező dolgokban egyedül ezen egy módon történhetik meg kellő sikerrel a közhírré adás.“

Az idézett két törvényszakaszról világos, hogy a tartalékosok tiszta s nem tetteleges állományban, elkövetett és mondott szavaiért semmitéle katonai hatalom és hatóság által felelősségre nem vonható még akkor sem, ha léteznek is — amiről ugyan nincs tudomásunk — oly rendelet, a mely ezen felelősségre-vonást megengedi, mert az, mint az 1868. évi XL. törvényezik 54. §-a idézett szakaszával ellenkező, az 1791. évi XII. törvényezik rendelkezése értelmében önmagában véve semmis és érvénytelen.

De meg nem engedhető ezen felelősségre vonás már csak azért sem, mert nem ismerjük el, hogy a es. kir. tisztikar külön kasztot képezze, a mely jogosítva volna magyar állampolgárokkal szemben hazai törvényeinkkel ellenkező szabályok szerint eljámi s őket elítélni: ez lábbal taposása volna a magyar alkotmánynak, a személyes szabadságnak! S tiltakozunk azon felfogás ellen, hogy a tartalékos hadnagy ily kasztnak tagja volna! Ö mindenleg szolgálatban álló tiszt is, a mely ál-

lampogári minőségéből folyó kötelessége az általános védőkötelességre elvire alapított hadseregbe belépni, hazáját és a trónt, ha szükséges, vérel és életével megvédeni; — és ha itt a tisztí ragot elyeri, ez annak bizonyítéka, hogy elsajátította azon képességeket, a melyek egy tisztól háboru esetén megkívántatnak.

A hadsereg pedig má szervezetében a „nép fegyverben“, a miut azt a jelen kor legnagyobb hadvezére találón mondta, — az aktív tiszt s a tartalékos között csak az a különbség, hogy míg az előbbi hivatásszerű katoná, addig a tartalékos az állampolgári kötelességeiből folyólag az.

H. a katonai hatóságok által pedig már csak azért nem vonható felelősségre, mert nyilatkozata, — amennyiben sértést tartalmaz is, — kizárólag egy tábornoknak a magyar nemzet érzelmeit flagransan sértő eljárását ítélte el, a mit megtett a magyar miniszterelnöktől — és országgyűléstől kezdve minden igazán érző magyar, — és azzal méltó módon minősítette azon es. k. tiszteket, a kik nemcsak Ausztria, hanem egyuttal Magyarország szolgálatában állnak, még is, mint a hűtelen cselédek, szidják és piszkolják mindazt, a mi magyar, — szívtán ekként a nemzet és hadsereg közötti egyenlőséget, a mit úgy mi, valamint a tisztikarnak igen nagy és túlnyomó többsége elkerült öhaját!

Részletkről H.-nek ezen fellépését csak helyesebbé tehetjük, mert igazolja, hogy tud kelleskint hazajárni, a mi okvetlenül megkívántatik a jó katonától, mert különben csak amolyan megbízhatatlan zsoldosok alakodnak, mint Janszky által magasztalt Heczy tábornok, a ki, miután felajánlott szolgálatát a magyar nemzet önzetesen visszautasította, az ellenfél táborába lépett — s szavainak éle kizárólag azok ellen irányult és súlyát csakis azok fogják érezni, a kik elég merészek az egész magyar nemzetet s ezzel együtt annak alkotmányos királyát tehát legfőbb hadurukat is megsejteni!

Ch. es. kir. hadnagy, ki denunczián szerepére vállalkozott, hiába keres magyar emberek között tanukat, mert nem fog találni; de felesleges is ezt tennie, H. férfiere és magyar emberhez illően nem fog a róla feltételezett lépésre, a tagadásra vetemedni; ha megvált a bátorsága — talán épen célszerűen Ch. hadnagy előtt inkriminált szavait nyilvánosan és fennhangon kijelenti: meg lesz a személyes bátorsága egyuttal azokért sikra lépni és következményeit viselni.

Kivándorlás, leánykereskedés.

Népesedési viszonyaink nem kedvezők. Az 1870—80-ki korszak szaporodási viszonyai szerint Északamerikának csak 23, nekünk pedig 400 évre van szükségünk, hogy a népesség megkétszereződjék. A kolosszális Oroszország 60 év alatt, Németország 60 év alatt képes még egyszer annyi lakosságot produkálni. Nemzeti létérdeklünk követeli tehát, hogy teljes adással meggátoljunk népességünk apadását.

Ezért felelt fontos ránk nézve a kivándorlás kérdése, mely az utóbbi években annyit foglalkoztatja úgy a kormányt, mint a közvéleményt. A rossz közigazgatási viszonyok teremtették a bajt, melyet azelőtt a magyar ember alig ismert. Az 1856-tól az 1868. évig, tehát 12 év alatt az Egyesült-Államokba kivándoroltak száma nem érte el az 500-at, még 1879-ben is csak mástélezer volt, s már 1880-ban majdnem 7000-re, 1883-ban 12,308-ra szaporodott. Egyedül Zemplénc megye területéről az utolsó négy év lefolyása alatt 11,673 honpolgar vándorolt ki.

Sem feltétlenül nem dicseérem, sem egyáltalában el nem kárthatom azokat a rendőri intézkedéseket, melyeket a közigazgatás a kivándorlási áramlattal szembe állított. A baj egészen új volt, s a közséi és megyei közrendszert sokkal gyermeteggebb, semhogy a közigazgatási főkörmányzat erélyes nógatása nélkül paralizálhatta volna a kivándorlási ügynek az esabítgatásait. Tétlenül azonban nem maradt. Az „Amerikai Nemzetőr“, majd a new-yorki osztrák magyar főügynökség nyomán megismertette az amerikai viszonyokat.

Mert ma már Amerika nem Eldorádó. Nem keres a munkás 6 dollár naponként, mint azelőtt, s örül, ha 14—16 órai munkáért 60—65 centet (1 frt 20 — 1 frt 30 kr.) beszer. A tultermelés következtében a gyárak szünetelnek. Magában New Yorkban 40,000 munkás és csavargó van kereset nélkül. Ez vezet aztán sokszor véres összefutásokra, mint minő Pennsylvania-ban fordult elő, hol az ir munkások majdnem 100 magyar munkást vertek agyon, a miért olesó napszám mellett szegődtek.

E helyzet megismertetése, s a kivándorlási ügynek szemmel tartása tagadhatatlanul hatással volt a kivándorlási esetek esapannására. Ezt bizonyítja Abauj-Tornayé közigazgatási bizottságának 1885. évi jelentése is, mely szerint a megyéből az év második felében csakis 106 egyen vándorolt, s ugyanannyi vissza is érkezett.

A baj tehát kisebb, de még mindig baj. S főként rendőri figyelemre érdemek azok a kivándorlási ügyek, kik nem munkásokat esabítanak külföldre, hanem leányokat, kiknek a beállított munka

tisztességes bérértig, s valóban a becsületesség kényerét adják. A munkás, a ki kivándorol, még nem veszett el teljesen a hazára. Visszajöhet (minthogy sok vissza is jön) s itthon — okulva már a hit reményekbe vetett bizalom kesért gyümölcsén — kitaró munkásság és szives erélyvel a jólét bizonyos fokára is emelkedhetik. De a kivándorló leány, az elvesztett. Elvezett magára, el a társadalmára lomra. Ha a bűn örvénye a külföldön el nem nyeli, mi lesz belőle ha hazá jön? A prostitutio virága, élő veszedelme a a közérköleségnek, szeméjje a társadalomnak.

A leánykereskedésnek eme gyalázatos tisztelet lehetnének kell tenni. A rendőrség fedezze föl, a bűntető bíróság büntesse. Ezt kívánja a jogrend, a megtámadott közmorál.

A rendőrség már fedezett fel ilyen kufarokat, és csakis a büntetés kérdése okozott egy kis juridikai zavart. Megérdemli a felelősséget.

Abeles Lázár két 18 éves leányt egy nyilvános házba erköltesen célra szerződtetett. A tényállás tisztában volt, de a bűntető bíróság megfelelő büntető határozmányok hiányában az Abeles ellen indított eljárást megszüntette. Ekkor a főkapitány közigazgatási uton akarta megbüntetni, de neki is volt némi scrupulusa. Megbűntette ugyan Abelest a kirándulási ügynekéről szóló 1881: XXXVIII. t.-ez. alapján 2 havi elzárásra s 300 frt pénzbírságra, a miért ez belügyminiszteri engedély nélkül, külföldre való kirándulás iránt szóbeli szerződést kötött, de egyszerűen kérdést intézett a belügyminiszterhez, hogy elvileg helyesli-e, ha a jelzett törvény a külföldre irányuló leánykereskedés körüli ügynekösködségre is alkalmaztatják? A belügyminiszter ezt helyeselte, és így most már tisztában van, hogy a rendőrség minő eljárást kövessena külföld számára exportot üző leánykereskedőkkel.

Es ezt az eljárást gyakorolja kérelhetlenül úgy a főváros, mint a vidéki rendőrség. Különösen a határszéli vidékeknél a külföldre gravitáló leánykereskedők régen folytatják kárhözatos üzemüket, vegyék figyelembe, hogy csak az 1881: XXXVIII. t.-ez. szigorú végrehajtása, a rendőrség ébersége szabadítja meg a hazát a kivándorlás és leánykereskedés gyászos következményeitől addig is, míg a közigazgatási viszonyok javulása e téren is megtermi vart gyümölcsöt.

Benedek Sándor.

Külföldiek.

— **Személyi hir.** Dulánszky Nándor megyés püspökünk a lefolyt léten a szegárdi espersi kerületben osztotta ki a bérmas szentséget. Ma, Nádasdra érkezett, hol keddig pihenőt tart. Kedden Pécsre jön, hogy az Urnapján tartandó körmenetet vezethesse.

— **Kinevezés.** A pécsi kir. törvényszék elnöke, Peitler Imre díjtalan törvényszéki joggyakornokot a pécsi járás bíróságához díjas joggyakornokká, — Friedl Károly végzett joghallgatót a törvényszékhez díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

— **Magas kitüntetés.** Moravitz Lajos nyug. örnagyot nagy kitüntetés érte. Erzsébet királyné ő-felsége sajátkezűleg aláírt díszokmányval jutalmazta meg mint az orsz. vörös-kereszt-egylet pécsi fiókjának pénztárosát, az egylet körül kifejtett buzgó fáradozásai elismeréséül.

— **A lefolyt ünnep.** Pünkösdi ünnepét ilte mult vasárnap és hétfőn a keresztény világ az egész föld kerékiségén. Azt az ünnepet, midőn az Ur elküldte Szent-Lelkét, hogy az apostolokat megkeresztítse a megváltás ígéneki hirdetésében. És mentek a megváltás apostolai az igehirdetés tövises útján, nem rettenve vissza a martrikoszorútól, hangzik is azóta a templomok magas boltívei között a „Veni Sancte“, Vasárnap d. e. osztattott ki a lyceumi templomban a bérmas szentsége. 9 óra-kor érkezett meg díszes fogaton Dulánszky Nándor megyés püspökünk, ki egy kis mise elmondása után, azonnal hozzá fogott a bérmaslához, mely másfél órát vett igénybe. A megbérmasltak száma 1192. — A luth. templomban hétfőn közös isteni tisztelet volt Jeszó Lajos helybeli lelkész által elmondott ima után Bús Lajos pécsváradai kálv. lelkész lépett a szószékre. Az isteni tisztelet után a hívők az Ur vaesoráját vették magukhoz.

— **Országos dalárünnepély.** Szombaton délelőtti érkezett városunkba az országos dalárszövetség részéről idős Ábrányi Kornél és dr. Hubai Károly. A vendégeket a vasuti állomásnál küldöttésg fogadta. Délután 3 órakor a városalás közgyűlési termében nagy gyűlés tartott Aidinger János bemutatva a vendégeket a szép számmal egybegyűlt ünnepélyt előkészítő bizottságának: Ábrányi Kornél felkérte, hogy foglalja el az elnöki széket, mit, Ábrányi engedve a kérésnek, meg is tett. Elnöki megnyitó beszédeben elmondta, hogy általános az öröm, a daltestületet a legnagyobb örömmel jönek Pécsre. Ez előtt mintegy 22 évvel, Pécs volt az első város, mely kitűzte a zászlót, hogy az alá gyűjtje a dal híveit. Pécs a daltegeszteték forrása s ma már úgy szólván világgolyammá fejlődött. Az országos dalárszövetséglet mindent el fog követni, hogy a Pécsért tartandó ünnepély mentől fénye

sebb legyen; csak a város derék hazafias polgársága és igyekezze kiváltva hozzájárulni a siker előmozdításához. Következett a napirend. Felmerült a kérdés, vajjon miféle zenekar fog az ünnepélyen közreműködni? A városi zenekar pusztuló félben van. Ki tudja fennáll-e addig? S fennáll is, gyenge. A katona-zenekar valószínűleg a Budapestben tartandó hadgyakorlatokon lesz. Csupa bizonytalanság. Az előkészítő bizottság azonban intézkedni fog s az eredményről azonnal bő végegi értesíti a központon. Az érnek verését a központon eszközli. Az emléklapok szerkesztésével és kiadásával a helyi hírlapírók bizatnak meg. A dalárök ünnepélyes bevonulása augusztus hó 10-én (kedden) lesz. Az ünnepély 5 napig fog tartani. Az ismerkedési estély a kaszinó és „Hattyu“ egyesület udvarán fog megtartani. Disz-elelnökül Perzezel Miklós főispán lón megválasztva. Másnap az elszalásalás ügyében tartatott értekezlet s a helyárak állapítottak meg; dr. Hubai Károly a szombat délutáni vonattal, Ábrányi Kornél a vasárnap délutáni vonattal utazott vissza a fővárosra.

— **Villám-világítás.** Értesülünk szert az országos dalár-ünnepélykor villámvilágítás is lesz városunkban. A nagy dalcsarnok, s a Szechenyi-tér villamos fényvel fog megvilágítani. A villám-világító készülékeket Vécsey István távradfőnök és Kocharits János a telefon-hálózat tulajdonosa fogja fölállítani.

— **Kiállítás.** Amint értesülünk az országos dalár-ünnepély alkalmával iparkiallítás is szandékoznak rendezni. Az eszmét igen életre valónak tartjuk. Törekedünk kell, hogy vendégeink előtt, az itt eltöltött napokat minél élvezetesebbé tegyük. S ezért nagyon helyesnek találunk, ha az iparkiallításal kapcsolatban, vagy esetleg külön egy kis képzőművészeti kiállítás is rendeznének. A főrealskolában igen sok szép kép van; a polgármester hivatalos helyiségében is látunk két művészi kivitelű képet Weber-fő: József főherceg kétféle, László és József főhercegek a mint az ágyut elűtik Szepeffy-szobornak mintázatát is lehetne kiállítani; Kiss György szobrász szivesen átengedné az apostol s más egyéb szobrainak mintázatát. Irinyi Sándor, Graits Andre és Holló Zsigmond festések, Zelesny Károly fényképezés is hozzájárulnának; lehet találni magánházakban is esnos eredeti képeket, stb. stb. Az eszme nem megvetendő!

— **Hymen.** Galovits Arthur pécsi kir. törvényszéki aljegyző eljegyezte Bauer R. siklósi járásból leányát; Zsella kisasszonyt. — Szabó Kálmán eljegyezte Prökl Milli kisasszonyt. — Reindl Ede közhadseregbeli főhadnagy jegyet váltott Lechner Mariska kisasszonnyal, Lechner Antal takarékpénztári főkönyvvívő leányával.

— **Jutalomdíjak.** A „Pécsi takarékpénztár“ ismét egy kaposcsal megerősített a közönségnek iránta táplált azon tudatát, hogy ott a hol kell jöszívni, a hol szükséges bőkezű. Ugyanis a pécsi ipartestület megkereste a takarékpénztár igazgatóját, miszerint lenne oly kegyes némi összeget adni, mely az iskolába járó szorgalmas és jó magaviseletű tanoncok között osztatnék ki jutalomként az iskolái végén. A takarékpénztár belátta az ügy fontosságát, nem hagyta a megkeresést pusztában elhangzó szóként s tizenhat frtot szavazott meg a tanoncok jutalmazására. — Az ipartestület e célra 20 frtot folyosított.

— **Zelesny képe Budapestben.** Az „Országos Értesítő“ a következőket írja: „Pálmay Ilkanak egy eredeti arékepe bűmülja a fővárosi közönség több vázei-utejai tiszlet kirakataban. Hogy miféle leleményeséget fejtenek ki a fotografusok, csakhogy a divának tetszéstől készítsenek, annak Pálmay Ilka a megmondhatója. A legutolsó és legeredetibb képet Zelesny pécsi fényképező készítette s ez az, melyet a vázei-uteza sarkán oly sokan néznek. Zelesny óriási fehér papirt feszített ki egy ráman, melyet aztán Pálmay esipkeendőbe burkolt fejével keresztüll bökött. A szétrepedt papir-falon át kidugott mosolygó fejecske elragadó hatást gyakorolt.“

— **Akadémiai élet.** A pécsi jogakadémian ma d. e. 9 órakor tartatik meg az ünnepélyes „Te demm“, melylyel az 1885—86. tanév véget ért. A vizsgák esütörtökön fejeztettek be, az eredmény általában vége igen jónak mondható. Jogakadémiai polgarai, kik az idén oly szép szellemi életet vittek az olvasókönyvben, s kik két ízben oly szép és nemes jelét adták hazafias érzelmeiknek, megmutatták, hogy ha kell, hát a tanulás terén is teljesen megállnak.

— **A „k. k.“-regiment.** A közönhad seregbeli (helyben állomásozó) 7. huszárezred első századának paranesnöksége egy kiskoru árva ügyben Szolnokmegye központi árvaszékeket német nyelv en intézett megkeresést. Az árvaszék a megkeresést azzal köldte vissza, hogy tessék azt magyar nyelv en szerkeszteni.

— **Legalább is furcsa!** Jakab Lajos szántársulata részéről beküldetett hozzánk a „Közésg és Vidék“nek 24-ik száma, melyben egy furcsa nyilatkozat tettetett közzé, melynek közléseire mi is fölkerestünk. Isten neki! Közöljük. Ha nem is használunk vele, nem is árunk s a mellett olvasóinknak, kik ismerték Pajor

Emiliát szinpadunkról, lesz alkalmunk esvegni s találgatni, vajjon ki van a játszóban? A nyilatkozat következőleg hangzik: Tudomásul! „E szántársulat egyik nőtárgjáról, (Pajor Emiliáról) egy gyáva alávaló, nemtelen bosszu dühében, férfias önéretéből kivételöze gyalázatos rágal-makkal telt anonim-leveleket küldözget folyóást Pécsről a közönséghez, hol e társulat csak megfordul. Es így orozva támadva akar a jellemtelen gyáva a türvény vagy lovgias megtörlás elő rejtözve maradni. Mi azonban, kik ilyen gyalázatosn megátadott pályatársnóknét méltán tiszteljük és becsüljük — bárha jól tudjuk, hogy minden mívelt ember csak megvetéssel fordulhat el az „anonim“ leple alá bújó poltron irótol mégis, az öszinte igazság és szives gyöngédég arra készlet, hogy e helyen nyilvánosan fejezzük ki megvetésünket az illető titkos író iránt, ki hazug rágalmaival egy gyenge nőt ilyen nemtelen módon üldöz. Jakab Lajos és szántársulata — Hm, hm, hát biz ez furcsa komédia!“

— **Wachauer nyilatkozata.** A „Fünfkirchner Zeitung“ esütörtöki számában, Wachauer Károly nyilatkozatot tesz közzé, melyben — multjára hivatkozva — azt igyekszik kimagyarozni, hogy nem magyarialó. A kitéró nyilatkozatra csak az a megjegyzésünk, hogy kár a multa hivatkozni, mert biz az nagyon nélkülözli a hazafias emlékeket, hanem annál inkább bővelkedik — germanizmusra való remiszervezőkkel. Minapi közleményünket pedig, adataink és hiteles bizonyítékaik alapján — továbbra is egész terjedelmében fentartjuk.

— **Kirándulás.** A pécsi kath. legényegylet ifjusága t. hó 20-án az öszögli erdőben, saját egylete javára, ének, szavalat- és tánccezzal egybekötött kirándulást rendez. Belépti díj személyenkint tagoknak 20 kr., nemtagoknak 30 kr. E kiránduláson Latinesics Ferenc népezenekara játszik. Fellöltésesek közzönettel vétettek és hírlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté fél 4 órakor. Kosz idő esetén 8 nappal később.

— **Lopások.** Pár nap óta napirenden vannak városunkban az apróbb lopások. A rendőrséghez naponta érkeznek panaszok. Kedden éjjel, Marton, alsó-malom-utezai lakásáról egy vándely zsirt, baromfiakat s több apróteket vittek el ismeretlen tettesek. Szerdán és esütörtökön a siklósi-uteza lakosait zavarták meg kelletlen látogatásaikkal az éjjeli vendégek. S mindenütt különös előszeretettel a baromfiakat szedték össze. Egyik kertésznél szerdán éjjel szétgurasztattak a tolvajok s csak egy ludat vihettek el; másnap azonban újra tették teletéteket s emeltek valamennyi ludat. Ilyen lábón állván városunkban ez idő szerint a közbiztonság, fölhiujuk a rendőrség figyelmét, azaz dehogyan ezét, hiszen ez oly eselekedet volna, mintha a falra borsót hányának; hanem a lakosok figyelmét hívjuk föl, hogy éberebbek legyenek s nagyobb gondnal őrzik meg javaikat, mert biz a rendőrségre hiába számítanak.

— **Villám-csapás.** Vaiszlórol értesítenek bennünket, hogy ott pünkösdi napján este örös zivatar volt; megydörgött s vilámlott. A dülő vihar haragja több helyen le is esapott, kárt azonban csak a zsidómészárszékekben tett. A mérleget s a vágószéket széttúzta. Nagyobb szerencsétlenség nem történt.

— **Tűz a vidéken.** A folyó hó 7. és 8-ka közti éjjel Sombereken, a Cselin nevű szőlőhegyen Csávits Szavó préshaza ismeretlen okból kigyuladván, az összes pinze eszközökkel és 36 akó borral telt hordókkal együtt megégett. A tűzvesz által okozott kárt az előjáráság 498 frt 52 kr-ra becsülte. A présház nem volt biztosítva.

— **Fürdői tudósítás.** Harkány, 1886. június 16. Fürdővendégek száma mai napig 648 személy; 1885. fürdővendégek száma volt ugyane napig 627. 1886. ántuzó vendégek száma mai napig 3140 személy; 1885. ántuzó vendégek száma volt ugyane napig 2953 személy.

— **Végezetes lövés.** Aladits Ferenc mohácsi harangozó és sirasó e hó 8. és 9-ke közti éjjel 3/4 óra tájban lakásának utca felőli ablakán heves zörgést és üveg-esőrpömpölést hallván, felugrott ágyából s revolverrel kezében az ablakhoz ment s azon kérdésre: „Ki vagy, mit akarsz?“ e választ nyervén ismeretlen egyéntől: „En vagyok, be akarok menni“ — távozásra szólította fel azt, de eredmény nélkül. Erre, hogy a kinlevőt megijeszesse és mégis el ne találja, ablakának felső szárnyán kilőtt. Attól tartván, hogy a betörők többen vannak, udvara felőli ablakán is kétszer kilőtt, mit szomszédjai meghallván, átjöttek hozzá, de már azon hírrel, hogy az utca felőli ablak alatt valaki fekszik, kibeen később Dobszay István mohácsi lakost ismerték fel és jobban megnézén, észrevették hogy a revolvergolyó fejébe fúródván, meghalt. Aladits ezt esetet reggel önmaga fejletnévén, a bíróság a helyszínen szemlélt tartott, melyből kintnt, hogy az utca felőli kettős ablak felső két fiókja a földtől 170 ctm magasságon kívül, míg a jobb kettős ablakszárnyból az üvegábla kiáltve volt. A vizsgálat folyik.

— **Kreskedő ifjak kongresszusa.** Szegeden a pünkösdi ünnepekben tartották a kereskedő ifjak országos kongresszusukat, melyen városunkból is vetek részt. A vendégek s a kongresszusi tagok 12-én (szombaton) este érkeztek Szegedre, a kolozs-

vári és budapestiek kivételével, kik külön vonaton vasárnap érkeztek meg. Szombaton este a „Tisza“ szálloda éttermében ismerkedési estély volt. Vasárnap és hétfőn gyűléseztek. Tudomásul vétetett, hogy a vasárnapi munkaszünet tárgyában, Irányi Dániel orsz. gy. képviselőhöz kérvényt nyújtottak be; továbbá elfogadták az országos szövetség, a nyugdíj és segélyegylet és a takaréki és hitelszövetkezet alapszabály-tervezetét. Az ünnepély fénypontját a Stefánia-sétányon rendezett kertünnepély képezte. Az egész sétány színes lampionokkal volt kivilágítva, a varromok felett veres, fehér és zöld görögütz égett, míg a Tiszapart újszegedi oldalán gyönyörű tűzijáték volt. A Tiszán pedig a szegedi esolnakozó egylet regattája volt látható.

— **Huszár-bravúr.** A „Paksj Lapok“ írja: Erdések látványban részesült mult. hó 31-én a nagyuteza lakossága. Egy vidéki bácsi iddoggal a csardában, jó vért esikai pedig a csarda előtt kocsiha fogva szentvelek perzselő napsugarban. De a lőtűrelem sem tart örökké. A két pejkó is megvna a diésősegt: mint forgószél hagyta ott pulkózó gazdáját. Bizonyára csináltak volna egy kis ribilliót a nagy-utezán, ha egy bátor huszár-gyerek nem találkozik, ki megragadva ez egyik vágató lö serényét, egy hatalmas ugrással hegyében termett s megzabolazta a két türelmetlen állatot. Bizony, nem vált volna az az ugrás szegyezőene Renz uram lovarművészeinek sem; rá is mondta mindenki a ki látta: „Ez aztán huszár!“

— **A Szepessy-szobor.** Bató Ferenc d. mhilyeárczi káplán a Szepessy-szoboralap javára beklüdtött hozánk fizenyeg forintot. Bosnyák Mátvás, a Majláth-esalad d. mhilyeárczi uradalmanak tisztartója adott 10 frtot, Bató Ferenc 1 frtot; összesen 11 frt. Ez összeget ezennel nyugtázzuk s el fogjuk rendeltetése helyére juttatni.

— **Föltalálók figyelembe.** A földművelési, ipar- és kereskedelmi miniszterium f. é. 24324. sz. a. körrendeletet intézett az összes törtvényhatóságokhoz és kereskedelmi és iparkamarkához, melyben utalva ama kellemetlenségekre és idővesztésegekre, melyeknek a föltalálók magukat kiteszik, amikőn találmányuk szabadalmaztatását kérő folyamodásuk fölserelésénél az előirt alakszertiségeket szem előtt nem tartják — hasonló ügyekben Benedek Lajos és társai szabadalmi irodáját ajánlotta figyelembe, (Budapestben, muzem-körút 10. sz. a.) a mely ezen ügyek intézésére a kellő szakavatottsággal bír.

József főherceg ö. cs. kir. fensége azon kitüntetésben részesítette a Margit-egyletyet, hogy udvarmesterei hivatala által 500 üveg Margit-gyógyvizet rendelt Alcsuthra a főhercegnek esalad részre. Bár követnek példáját a főhercegnek főúraink is, mert csak így, ha magyar gyógyvizetket pártolni fogják, lehetséges a hazuakat előzőlő külföldi vizeket kiküszöbölhetni.

Irodalom.

— **„A babonáról.“** Közhasznú, erkölcsös olvasmány a magyar nép és a serdültebb ifjuság számára. Irta: Siris aka Andor, p. esí tanító. Ara 50 kr. Hy ezimű esinos kiállítás 7 éves (112 oldal) fűzött könyvec-ke küldetett be szerkesztőségünk-höz ismertetés végett. Mielőtt e jól szerkesztett népkönyv érdemleges bíralatába becsajtkoznánk, lássuk előbb tartalmát. Szerző előszavában, melyet a mívelt olvasó közönséghez intéz 7 oldalon át könyvének irányát, jogosultságát s az eddig kiadott hasonló tartalmú könyvek bíralatát írja le röviden, de velősen. Ezután a babonáról általban szól. Könyvének e két első fejezete inkább a felöltök figyelembe ajánlható, míg a többi részek nevezetesen: a boszorkányokról, a járványos betegségekről, járványos betegségekről az állatoknál, a mikor nagy szárazság van, kik azok a garabonciás diákok, a keresztülötkekről, a lidécekről, sűrűl kikelttek, vannak-e kísértetek? a sarkányokról, a kíneskere-sők, a javasasszonyokról, az álmoskönyvekről és a lútról, a kártyavetés és a cigányasszonyok, babonas számok, napok, állatok, növények, asványok, búvereklyék, bibájosság, varázsital, szellemidézés, a csillagok égről és a tűneményekről, a jóslatokról, apróbb babonas szokások és modások, imádságtele a babonások részére — különösen a pórnép és a serdültebb ifjuság olvasmányai lehetnek Könyvének végén népszerűen fűtgetei az igaz vallás és a babonas tévhit közti különbségeket, majd néhány szót intéz a tanítókhöz, megmondván nekik, mit tehetnének ők a babonák kiirtására nézve, legvégül „Bucsu-zót“ ezim alatt általános érdeklő magyarázatot s utbaigazítást ad a szülőknek gyermekük helyes nevelésére vonatkozólag. E bő tartalomról láthatjuk, hogy szerző oly sok oldalán tárgyalja, ismerteti s írja a babonákat, mint előtte egyetlen egy írő sem tette. Sirisaka könyve, bár meglátszik néhol, hogy ő is vesztőre szorult, legfőbbesör Varga könyvére, mindazonáltal oly annyira különbözik a többi művektől, melyek a babonáról megjelentek, hogy azokkal, úgy szólván, össze sem hasonlítható. Egyetlen hibája Sirisaka e kis könyvecskéjének az, hogy könyve vége felé nem az elbeszélő leírás használta, úgy mint műveinek elején. E liba azonban elenyésző esekélyesség, mert a mulattatva oktatás és oktatva mulattatás — mi úgy látszik szerzőnek határozott elve — könyvének első lapjától a legutolsó oldalig mindenütt feltalálható. E mű nem-

